

Kapitola 1

KDE SE VZAL, TU SE VZAL ... HUCUL

aneb Malý exkurz do historie plemene huculského koně

Když se řekne „hucul“, spontánně se mi vybaví jedna vzpomínka z dětství. Bylo mi tehdy asi 7 let, mé sestře o rok a půl méně a s tatínkem jsme byli jezdit na kolech v pražské Stromovce. Rozjely jsme se tehdy proti sobě po středové čáře dělící jednu z mnoha stezek na část pro chodce a část pro cyklisty a já si říkala: Z čáry neustoupím, však ona uhne. Sestra si říkala totéž ... Následovala tedy nevyhnutelná čelní srážka v plné rychlosti (jelikož kdo začne brzdit, ten ustupuje), nevěřící pohled našeho tatínka a jeho okřídlené: „Holky, vy jste teda huculové!“ Huculy nás tatínek častoval hojně v situacích, kdy se zejm. naplno projevovala naše tvrdohlavost. Tehdy jsem neměla ani ponětí, co nebo kdo je to hucul, jen snad, že musí jít o někoho velice paličatého.

Po letech, kdy ono lehce pejorativní označení konečně nabylo správného významu a mou životní láskou a drahou přítelkyní se stala klisna huculského koně, musím tatínkovi poděkovat, jelikož více nám lichotit bezesporu nemohl. Nejenže jde o zcela výjimečné koně, ale původem též velice staré a vzácné plemeno, které je dnes na seznamu FAO i UNESCO. Je cenným genofondem a současně českým národním plemenem. Jak to tedy začalo?

První zmínka o huculském koni pochází z knihy „Hippica“ od Mikolaje Dorohostajského z roku 1603. Jde o jedno z nejstarších plemen vzniklé na Bukovině a ve Východních Karpatech na území dnešního Rumunska a Ukrajiny.

Pokud jde o předky huculského koně, resp. původního karpatského koně, z něhož vzešel, zde se názory různí a jednoznačnou odpověď na tuto otázku zřejmě nebudeme mít nikdy. Dle některých zdrojů je hucul potomkem mongolských stepních plemen s původem v divokém koni kertakovi – koni Przewalského, dle jiných zase jde o přímého potomka divokých stepních a lesostepních tarpanů a např. dle prof. Bílka je hucul zařazen do skupiny nordických plemen, když se domnívá, že hucul je pozůstatkem z dob keltského a později germánského osídlení Karpat, ke kterému došlo na přelomu letopočtu.

Současní autoři však řadí huculského koně k plemenům majícím původ v tarpanovi nebo jej dokonce považují za horského tarpana, který zde byl domestikován a v původní téměř nezměněné podobě přežil několik století.

Huculové na svých koních

Své jméno pak plemeno získalo po svých chovatelích, Huculech, národu karpatských horalů, vzniklého zřejmě v průběhu 17. a 18. století z obyvatel východní Evropy, kteří uprchli před válečnými událostmi do odlehlých částí Karpat, konkrétně pak právě do oblasti na rozhraní Bukoviny a Haliče. Zde pořádali výpravy (někdy i loupeživé) do nížin a k návratu do často nepřístupných hor pak využívali právě své drobné a houževnaté koně. Byli rovněž i jejich velkými pomocníky při obhospodařování nehostinné krajiny.

Dá se tedy bez nadsázky říci, že vznik plemene byl zcela podřízen jedinému kritériu – funkčnosti. Huculové potřebovali v horách koně nenáročného, zdravého a odolného, současně ale i obratného, silného, statečného a chytrého. Říkáte si, že takový kůň snad ani neexistuje? Omyl, je tu HUCUL, seznamte se.

Výskyt huculského koně můžeme vysledovat i na území bývalého Československa, konkrétně pak území Podkarpatské Rusi (dnešní Ukrajina), které též v období po rozpadu Rakousko-Uherského mocnářství obývala malá skupina Huculů a, jak jinak, než se svými horskými koníky.

Nicméně jakkoli byla a je původní domovina huculských koní součástí několika různých států, historie šlechtitelství tohoto plemene začíná v Rumunsku, a to konkrétně v hřebčině Lucina, který byl založen v r. 1856 jako součást významného rakousko-uherského hřebčina Radovec (pův. Radautz, dnes Radauti – Rumunsko), ležícího v Bukovině – v oblasti sousedící s Ukrajinou a Moldavskem. Zde bylo sestaveno malé stádečko klisen vytvořené z koní nakoupených v severním a severovýchodním Sedmihradsku (Transylvánie, pohoří Scakler), ke kterému byli ze stavu vojenského depozita přiřazeni hřebci sekélského (sikulského) původu Bajdosz a Subry, tj. z oblasti východního Sedmihradska.

Huculský kůň je dosud málo prochovaným plemenem, proto není exteriérově jednotný. Naopak společnými rysy příslušníků tohoto ojedinělého plemene koní jsou vytrvalost, houževnatost, i přes jejich malý vzrůst veliká síla, obratnost, učenlivost, ochota ke spolupráci a mírná

Kůň Przewalského

povaha. Hucul má vždy a na vše svůj vlastní názor, který je ale současně ochoten při správném vedení změnit. V každém případě je oddaným parťákem svého člověka a v případě potřeby i vynikajícím a velice trpělivým učitelem. O jeho kvalitách pak kromě jiného svědčí jeho nasazení během 1. světové války a o tom si povíme v dalším díle našeho vyprávění o huculech.

Věděli jste, že:
Samotný název Hucul má snad původ v rumunském "hoc" ("loupežník") a "ul" ("ten"). Přípona "ul" je obdobou německého mužského členu "der", který rumunština přiřazuje k příslušnému slovu jako koncovku.

Věděli jste, že:

K národu Sekélů, údajným potomkům Hunů kteří osidlovali tuto část Sedmihradsko (Transylvánie), se hlásil i románový kníže Dracula. Tak to alespoň tvrdí jeho autor Bram Stoker, který umísťuje Draculův hrad do Borgoského průsmyku (dnes průsmyk Birgaului) spojujícího Sedmihradsko s Bukovinou. Koníci, kteří ve finále románu přiváží věhlasného vampyrologa prof. Van Helsinga a knížeti upírů zaslíbenou Mínu k tajemnému hradu v Karpatech, mají tedy s huculskými koňmi mnoho společného.

s huculskými koňmi mnoho společného.
Mínu k tajemnému hradu v Karpatech, mají tedy
prof. Van Helsinga a knížeti upírů zaslíbenou
tato románu přiváží věhlasného vampyrologa

Huculské ženy na koni i předly ...

Huculský kůň na zimní pastvině

